

Padėtis Baltarusijoje

2011 m. sausio 20 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Baltarusijoje

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl padėties Baltarusijoje, ypač į 2009 m. gruodžio 17 d. rezoliuciją dėl Baltarusijos¹,
 - atsižvelgdamas į 2010 m. spalio 25 d. Tarybos sprendimą 2010/639/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems Baltarusijos pareigūnams², pagal kurį priemonių galiojimas pratęsiamas iki 2011 m. spalio 31 d. ir iki tos pačios datos laikinai sustabdomas kelionių į ES apribojimų taikymas,
 - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų tarybos 2010 m. spalio 25 d. išvadas,
 - atsižvelgdamas į ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (angl. ODIHR) ir ESBO parlamentinės asamblėjos 2010 m. gruodžio 20 d. pareiškimą dėl prezidento rinkimų Baltarusijoje preliminarių rezultatų ir išvadų,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 4 dalį,
- A. kadangi Prahos aukščiausiojo lygio susitikimo Rytų partnerystės klausimu deklaracijoje dar kartą patvirtinami įsipareigojimai, taip pat ir Baltarusijos, laikytis tarptautinės teisės principų ir pripažinti pagrindines vertybes, įskaitant demokratiją, teisinę valstybę, pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms,
- B. kadangi Taryba 2010 m. spalio 25 d. paragino „Baltarusijos valdžios institucijas užtikrinti, kad (prezidento) rinkimai vyktų laikantis demokratiniams rinkimams taikomų tarptautinių normų bei standartų ir Baltarusijos įsipareigojimų ESBO bei JT“,
- C. kadangi Baltarusija įsipareigojo atsižvelgti į ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių tarnybos (angl. ODIHR) rekomendacijas dėl rinkimų įstatymo pataisų siekiant, kad įstatymas atitiktų tarptautinius demokratiškų rinkimų standartus, ir konsultuotis su ESBO dėl siūlomų pakeitimų, kadangi Baltarusijos nacionalinė asamblėja, prieš tai nesikonsultavusi su ESBO, pritarė rinkimų kodekso reformai,
- D. kadangi Taryba dar kartą patvirtino, kad yra pasirengusi stiprinti santykius su Baltarusija, atsižvelgiant į Baltarusijos pažangą siekiant demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir teisinės valstybės, ir padėti šaliai pasiekti šiuos tikslus. Atsižvelgdama į Baltarusijos pažangą šiose srityse, Taryba pasirengusi imtis veiksmų susitarimais grindžiamais santykiams su Baltarusija gerinti,
- E. kadangi Taryba, įvertinusi aplinkybes Baltarusijoje, nusprendė pratęsti ribojamųjų priemonių tam tikriems Baltarusijos pareigūnams galiojimą iki 2011 m. spalio 31 d. ir iki tos pačios datos laikinai sustabdyti kelionių į ES apribojimų taikymą,

¹ OL C 286 E, 2010 10 22, p. 16.

² OL L 280, 2010 10 26, p. 18.

- F. kadangi, kaip nurodyta ESBO parlamentinės asamblėjos ir ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro pareiškimė dėl prezidento rinkimų Baltarusijoje vertinimo preliminarių rezultatų ir išvadų, kai kurios pataisos organizuojant rinkimus įgyvendintos, tačiau jas nustelbė dideli pažeidimai balsavimo dieną ir smurto protrūkis 2010 m. gruodžio 19-osios naktį,
- G. kadangi Minske už dalyvavimą 2010 m. gruodžio 19 d. demonstracijoje sulaikyta daugiau kaip 700 asmenų, kurių dauguma, atlikę trumpas administracines bausmes, paleisti, o 24 opozicijos aktyvistai ir žurnalistai, įskaitant šešis kandidatus į prezidentus, apkaltinti kursčius masinius neramumus su smurtiniais išpuoliais ir ginkluotu pasipriešinimu, gali būti nuteisti kalėti iki 15 metų; kadangi netrukus gali būti apkaltinti dar 14 asmenų,
- H. kadangi Europos Parlamento pirmininkas, ES vyriausioji įgaliotinė ir JT Generalinis Sekretorius pasmerkė griežtus policijos veiksmus, taikytus 2010 m. gruodžio 19 d. vykusios demonstracijos metu, ir tolesnes teisėsaugos tarnybų priemones prieš demokratinę opoziciją, laisvą žiniasklaidą ir pilietinės visuomenės aktyvistus,
- I. kadangi protestuotojams, politinės opozicijos atstovams arba jų šeimoms atstovaujantiems advokatams kilo grėsmė prarasti licencijas ir (arba) netekti teisės dirbti advokatais,
1. mano, atsižvelgdamas į ESBO parlamentinės asamblėjos ir ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro vertinimo preliminarius rezultatus ir išvadas, kad 2010 m. gruodžio 19 d. prezidento rinkimai neatitiko tarptautinių laisvų, sąžiningų ir skaidrių rinkimų standartų; mano, kad šis balsavimas – dar viena praleista galimybė pereiti prie demokratijos Baltarusijoje, ir turėdamas mintyje daugybę rimtų pažeidimų, apie kuriuos pranešė ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuras, ragina laisvės ir demokratijos sąlygomis surengti naujus rinkimus, kurie atitiktų ESBO standartus;
 2. smerkia brutalią policijos ir KGB tarnybų jėgų panaudojimą prieš protestuotojus rinkimų dieną, ypač piktinasi brutaliu išpuoliu prieš V. Nekliajevą, nes abiem atvejais šiurkščiai pažeisti pagrindiniai demokratiniai principai, kaip antai susirinkimo laisvė ir saviraiškos laisvė, taip pat žmogaus teisės, ir yra susirūpinęs dėl Baltarusijos valdžios institucijų mėginimų į našlaičių namus patalpinti Danilą Sannikovą, kandidato į prezidentus Andrei Sannikovo ir Irinos Khalip, tyrimą atliekančios žurnalistės, kurie abu nuo 2010 m. gruodžio 19 d. rinkimų yra kalėjime, trejų metų amžiaus sūnų; yra ypač susirūpinęs Mikolajaus Statkevičiaus, pastarąsias 31 dieną atliekančio bado streiką, sveikata;
 3. griežtai smerkia taikių protestuotojų ir daugumos kandidatų į prezidentus (pvz., V. Nekliajevo, A. Sannikovo, M. Statkevičiaus ir A. Michalevičiaus), demokratinės opozicijos lyderių (pvz., P. Sevjarjnetso, A. Lebenko), taip pat daugybės pilietinės visuomenės aktyvistų, žurnalistų, mokytojų ir studentų, kurie gali būti nuteisti iki 15 m. kalėjimo, areštų ir sulaikymų; ragina atlikti nepriklausomą ir bešališką tarptautinį įvykių tyrimą, kurio eigą prižiūrėtų ESBO; ragina nedelsiant panaikinti kaltinimus dėl politinių motyvų;
 4. smerkia represijas ir ragina Baltarusijos valdžios institucijas nedelsiant nutraukti bet kokią priekabiavimą prie pilietinės visuomenės aktyvistų, jų bauginimą ir grasinimus, įskaitant

masines privačių butų, žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės organizacijų biurų kratas ir įvairios medžiagos konfiskaciją, taip pat pašalinimą iš universitetų ir darboviečių;

5. reikalauja nedelsiant ir besąlygiškai išlaisvinti visus rinkimų dieną ir vėliau sulaikytus asmenis, taip pat organizacijos „Amnesty International“ pripažintus sąžinės kalinius; ragina Baltarusijos valdžios institucijas sulaikytiems asmenims užtikrinti nevaržomą galimybę susisiekti su artimaisiais, gauti teisinę pagalbą ir medicininę priežiūrą;
6. apgailestauja dėl Baltarusijos valdžios institucijų sprendimo sustabdyti ESBO biuro Baltarusijoje įpareigojimus ir ragina Baltarusijos valdžios institucijas atšaukti šį sprendimą;
7. smerkia daugelio pagrindinių interneto svetainių, įskaitant tinklinius kanalus ir opozicijos svetaines, blokavimą rinkimų Baltarusijoje dieną; pabrėžia, kad Baltarusijoje galiojantys žiniasklaidą reglamentuojantys teisės aktai neatitinka tarptautinių standartų, ir todėl ragina Baltarusijos valdžios institucijas juos persvarstyti ir keisti;
8. ragina Tarybą, Komisiją ir ES vyriausiąją įgaliotinę persvarstyti ES politiką Baltarusijos atžvilgiu, taip pat apsvarstyti konkrečias ekonomines sankcijas ir visos makrofinansinės pagalbos, teikiamos naudojantis TVF paskolomis, ir skolinimo operacijų, vykdomų įgyvendinant EIB ir ERPB programas, išaldymą; pabrėžia, kad siekiant užtikrinti tinkamą paramą pilietinei visuomenei, reikėtų perorientuoti EKP kursą ir nacionalinę pagalbą Baltarusijai; primena Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonės veiksmingo taikymo svarbą;
9. ragina Komisiją finansinėmis ir politinėmis priemonėmis remti Baltarusijos pilietinės visuomenės, nepriklausomos žiniasklaidos (įskaitant televiziją „Belsat“, radijo stotis „Europos radijas Baltarusijai“ ir „Radio racyja“, ir kt.) ir nevyriausybių organizacijų Baltarusijoje pastangas propaguoti demokratiją ir oponuoti režimui; mano, kad reikia stiprinti ir gerinti Baltarusijos NVO santykius su tarptautinėmis NVO; taip pat ragina Komisiją sustabdyti bendradarbiavimą ir atšaukti pagalbą, teikiamą valstybinei Baltarusijos žiniasklaidai; tuo pačiu metu Komisija turėtų finansuoti V. Nekliajevo poezijos knygų, kurias Baltarusijos valdžios institucijos neseniai konfiskavo ir sudegino, perspausdinimą ir platinimą;
10. ragina Europos Komisiją parengti NVO, kurias dėl politinių priežasčių atsisakyta įregistruoti Baltarusijoje, registracijos sistemą siekiant suteikti joms galimybę turėti naudos iš ES įgyvendinamų programų;
11. ragina Komisiją toliau teikti ir didinti finansinę paramą Vilniuje (Lietuva) įsteigtam Europos humanitariniam universitetui (EHU), skirti daugiau stipendijų Baltarusijos studentams, persekiojamiems už jų pilietinę veiklą ir pašalintiems iš universitetų, ir prisidėti prie paramos „Solidarumas su Baltarusija“ teikėjų konferencijos Varšuvoje (2011/02/02) ir po to Vilniuje vyksiančios konferencijos (2011/02/3–4);
12. ragina Tarybą, Komisiją ir ES vyriausiąją įgaliotinę nedelsiant atnaujinti vizų išdavimo vadovaujantiems Baltarusijos valdžios pareigūnams draudimą ir taip pat jį taikyti valstybės pareigūnams, teisėsaugos ir saugumo pareigūnams, kurie gali būti laikomi atsakingais už balsų klastojimą ir brutalų opozicijos narių persekiojimą bei jų areštą po rinkimų, draudimą ir išaldyti jų turtą; pažymi, kad šios sankcijos turėtų galioti bent jau iki tol, kol bus išlaisvinti visi politiniai kaliniai ir sulaikytieji ir jiems bus panaikinti

kaltinimai; palankiai vertina gerą Lenkijos vyriausybės, kuri savo ruožtu nustatė kelionių apribojimus Minsko režimo atstovams, pavyzdį ir tuo pačiu metu numatytą paprastesnę Baltarusijos piliečių patekimą į Europos Sąjungą;

13. ragina Tarybą apsvarstyti Baltarusijos dalyvavimo Rytų partnerystės veikloje laikiną sustabdymą ne vėliau kaip per Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimą Budapešte, jei nebus Baltarusija nepateiks priimtino paaiškinimo ir jei iš esmės nepagerės padėtis Baltarusijoje; šis laikinas sustabdymas netaikomas NVO ir pilietinei visuomenei;
14. ragina Komisiją ir Tarybą intensyviau dirbti rengiant derybų gaires dėl readmisijos susitarimų ir vizų režimo supaprastinimo, pagal kurias būtų numatomos priimtinas mokestis už vizą siekiant gerinti žmonių tarpusavio ryšius;
15. tikisi, kad ES valstybės narės nesilpnins ES veiksmų dvišalėmis iniciatyvomis su Baltarusijos režimu, kurios galėtų pakenkti Europos užsienio politikos patikimumui ir veiksmingumui;
16. mano, kad kol Baltarusijoje yra politinių kalinių, toje šalyje neturėtų būti rengiami sporto renginiai, pvz., Pasaulio ledo ritulio 2014 m. čempionatas;
17. apgailestauja dėl to, kad Rusijos Federacija pripažino rinkimus ir represijas apibūdino kaip vidaus reikalą; rekomenduoja Europos Komisijai įsitraukti į dialogą, konsultacijas ir politinį koordinavimą su ES nepriklausančiomis Baltarusijos kaimynėmis, kurios tradiciškai palaiko tam tikrus santykius su ta šalimi ir taip pat yra ES partnerės, būtent Rusija ir Ukraina, siekiant kuo veiksmingesnės ES politikos Baltarusijos atžvilgiu ir siekiant bendradarbiauti tinkamai derinant atsaką į demokratijos stoką ir žmogaus teisių pažeidimus Baltarusijoje atsižvelgiant į tai, kad reikia vengti šios šalies tarptautinės izoliacijos;
18. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, ES vyriausiajai įgaliotinei, ES valstybių narių vyriausybėms, Baltarusijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, Europos Tarybos ir ESBO parlamentinėms asamblėjoms.